

Дияконські ворота (рис. 4) виготовляли місцеві майстри-різьбярі Василь Медвідь та Сергій Пашковський. Яруси іконостасу та елементи декору також виготовляли вищезгадані майстри. Автор ікон – живописець Богдан Балко.

Рисунок 4. Медвідь В., Пашковський С. Дияконські ворота. Фото. 2020р.

ЛІТЕРАТУРА

1. Городиський Л., Зінчишин І. Мандрівка по Теробовлі і Теробовлянщині: Істор. нарис-путівник /Худож. оформл. В. І. Сави. Львів: Каменяр, 1998, 294с.
2. Полухович Д. Струсів – люди та пам'ятки. Журнал Збруч: електрон. версія журн. 2017 [online] Доступно: <<https://zbruc.eu/node/74022>>
3. с. Струсів. Церква святого Миколая. (1903р.)/(2013). Тернопільська обл. Теробовлянський р-н.// Старовинні церкви, костели, синагоги, монастирі України [online] Доступно: <<https://templesua2.jimdofree.com>>

*Васильєва Вікторія
Науковий керівник – доц. Дячок Оксана*

ДОСЛІДЖЕННЯ ІКОНОСТАСУ ХРАМУ СВЯТИХ АПОСТОЛІВ ПЕТРА І ПАВЛА В СЕЛІ МУШКАТІВКА

Мета статті: дослідити іконостас храму Святих Петра і Павла, села Мушкатівка Борщівського району.

Іконостас – один з видів мистецтва, які визначають українську художню культуру, є важливою складовою культури нації. Прослідкувавши за еволюцією в іконописі, бачимо зміни в конструктивних формах, іконографії та стилістиці образного ряду, що відображають як мистецький пошук певного історичного періоду, так і обставини політичного, соціального, релігійного характеру, що формували духовну атмосферу доби.

Шлях формування і розвитку українського іконостаса має тривалу і складну історію. Генезу його форм виводять від вітварної перегородки давньохристиянських церков. Стефан Таранушенко визначає п'ять рис, притаманних саме українському іконостасу: однорідність зображень кожного ярусу; чіткий порядок зображень у ярусах; обов'язкова ікона «Нерукотворного Спаса»; вміщення образу Нерукотворного Спаса над царськими вратами; розміщення свят у календарному порядку з іконою «Тайна вечеря» в історичній редакції над «Нерукотворним Спасом». У XVI – XVII ст. в українському мистецтві великого поширення набувають страсні сюжети [1].

Перша згадка про церкву в Мушкатівці зафіксована в «Історичних джерелах» у 1542 році. Тоді у храмі душпастирював священик Федір. У поборових реєстрах Подільського воєводсва за 1563–1564 рр. також зафіксовано православний храм у Мушкатівці, але, на жаль, без його конкретної назви. Церква у той час була дерев'яною, покрита соломою і мало чим відрізнялася від звичайної сільської хати. Незважаючи на війни, татарські напади, мушкатівчани свято оберігали і, мабуть, нерідко відбудовували свій храм. Цілком імовірно, що церква у Мушкатівці нині вже третя, а можливо, четверта від часу заснування села. Нинішній кам'яний храм збудований у 1900 році (рис.1).

Катерина Андрусик згадує, що її односельці привезли в Мушкатівку іконостас (низ, а верхню частину доробили вже тут) із церкви села Красна Красновського району Ряшівської області. Село Красне отримало назву за красиві, доглянуті вулиці та будівлі, які й сьогодні відображають культуру Центрального Полісся. Саме в Красному знаходиться унікальна пам'ятка – дерев'яна церква Архістратега Михайла, збудована близько 1800 року. Можна припустити, що саме з неї і винесли нижню частину іконостасу. Нині це один із двох храмів у зоні відчуження, що зберігся до наших днів [2].

Іконостас має форму плоского видовженого вертикального щита. Ікони в ньому розташовуються трьома чітко розмежованими рядами – тяглами (рис.1). Ікони кожного ярусу різні за розмірами, витягнені вгору. Сюжети кожного ряду — одного виду і не переходять з одного ярусу в інший: в одному ряді представлено тільки свята, в іншому - апостолів і т.д. Порядок зображень за ярусами такий: у верхньому ярусі — пророки, під ними — апостоли та ікона «Святої вечері», далі — цокольні. Іконостас був спроектований як архітектурний фасад, витриманий у спокійних ясных пропорціях, з плавним гармонійним поділом на складові частини. Іконографічна система його визначається продуманою ідейною логічністю побудови, цілісністю і завершеністю композиційного задуму.

На першому ярусі зображені чотири ікони, по дві з кожної сторони від Царських воріт. На самих воротах дві круглі ікони: Св. Петра та Павла. Справа від них - ікона «Господь Вседержитель» та ікона Св. Лаврентія, зліва - ікона Пресвятої Богородиці та Св. Стефан. На середньому ярусі знаходяться ікони дванадцяти Апостолів та ікона «Святої вечері» в центрі.

На верхньому ярусі в центрі розміщена ікона Христа Спасителя. Зліва від неї три ікони: Св. Якова і Пилипа, Св. Петра і Павла, Св. Андрія Первозванного та Іоана. Справа – Св. Натанайл - Варфоломей та Матвей, далі – Св. Фома та Яків, а також Св. Фадей і Симеон.

1

2

Рис.1. Церква в селі Мушкатівка: 1 – зовнішній вигляд; 2 - іконостас

Висновок. Ми дослідили історію та композиційні особливості іконостасу церкви Святих Апостолів Петра і Павла в селі Мушкатівка. Аналіз показав, що іконостас належить до традиційних творів сакрального мистецтва.

ЛІТЕРАТУРА

1. Таранушенко С. Український іконостас // Записки НТШ. Том ССХХVII. Праці Секції мистецтвознавства / Редактори тому Олег Купчинський, Володимир Овсійчук, Андрій Рудницький.- Львів, 1994.- 511 с.
2. Чи знаєте Ви, що в селі Красне знаходиться один з двох храмів зони відчуження, які збереглися донині?[Електронний ресурс]. Режим доступу: <<http://dazv.gov.ua/tsikavo-znaty/chi-znaete-vi-shcho-v-seli-krasne-znakhoditsya-odin-z-dvokh-khrami-v-zoni-vidchuzhennya-yaki-zberegli-sya-donini.html>>